

Звіт

Про діяльність Українського центру вивчення історії Голокосту

За 2015 рік

Січень

Побачило світ нове число, № 1 (12) 2014, наукового часопису «Голокост і сучасність. Студії в Україні і світі».

Було видано історичні та методичні матеріали до документального фільму «З Галичини до Ааргау» «Тільки тут я відчув себе людиною...».

27 січня

Український центр вивчення історії Голокосту (УЦВІГ) спільно з Goethe-Institut в Україні та у партнерстві з Посольством держави Ізраїль в Україні провів VIII Щорічний Круглий стіл «Українське суспільство і пам'ять про Голокост: наукові та освітні аспекти», який був присвячений Міжнародному дню пам'яті жертв Голокосту.

Учасники мали змогу взяти участь у дискусіях щодо історичної пам'яті про Голокост та процесі розроблення рекомендацій із викладання цієї теми в Україні. Обговорювалися також проблеми та перспективи вивчення історії Голокосту в сучасній Україні, питання викликів та підходів до викладання історії Голокосту, історичної пам'яті про Голокост, шляхи протистояння сучасному антисемітизму та ксенофобії тощо.

Наприкінці круглого столу відбулася презентація українського видання книжки Бйорна Вестлі «Війна мого батька».

Квітень

УЦВІГ видав № 1 (41) інформаційно-педагогічного бюлетеню «Уроки Голокосту»

22 квітня

В рамках проекту «Навчальні матеріали з протидії дискримінації, антисемітизму та ксенофобії» за підтримки Волинського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти було проведено семінар для вчителів у Луцьку.

23 квітня

За підтримки Управління освіти і науки Івано-Франківської міської ради та міської школи № 18, Центр провів аналогічний семінар для вчителів Івано-Франківської області.

Травень

12 травня

УЦВІГ, за підтримки Житомирського обласного інституту післядипломної педагогічної освіти, провів ще один семінар в рамках проекту «Навчальні матеріали з протидії дискримінації, антисемітизму та ксенофобії» і для вчителів Житомирської області.

16-18 травня

В Києві пройшов XV щорічний Конкурс учнівських творчих та дослідницьких робіт.

Цього року у його фінальній частині брали участь більше 60 учнів старших класів середніх навчальних закладів 12 областей України, а також їхні ровесники з Білорусі та Молдови. Загалом в роботі Конкурсу взяли участь близько 100 людей: конкурсанти, їх наукові керівники-вчителі та журі, яке складалося з відомих українських науковців та викладачів.

Конкурс, вже за традицією, проводить УЦВІГ у співпраці та за підтримки Євразійського єврейського конгресу, Посольства держави Ізраїль в Україні, Офісу Ради Європи в Україні та німецької фундації EVZ («Пам'ять. Відповідальність. Майбутнє»)

27 травня

З нагоди початку головування Угорщини у Міжнародному альянсі пам'яті жертв Голокосту (IHRA) УЦВІГ, Національний університет «Києво-Могилянська академія», Українська асоціація юдаїки спільно з Міжнародним Фондом «Відродження» і за підтримки Посольства Угорщини в Україні та IHRA провели в НаУКМА Круглий стіл.

Під час Круглого столу відбулось обговорення нагальних проблем, які стосуються цих процесів, дискусія щодо різноманітних аспектів освітньої і просвітницької діяльності, а також історичної пам'яті про Голокост.

Міжнародний альянс пам'яті жертв Голокосту є міждержавним органом, який має забезпечувати підтримку національних і міжнародних заходів із дослідження, викладання й увічнення пам'яті жертв Голокосту. Дійсними членами Альянсу сьогодні є тридцять одна країна; вісім країн мають статус спостерігачів, до яких має намір приєднатися Україна.

Червень

5-7 червня

В Києві відбувся перший етап освітнього курсу для студентів, аспірантів та молодих науковців «Геноцид євреїв Європи: історична перспектива та підходи до вивчення». Цей проект Центр проводить у співпраці та за підтримки Посольства Німеччини в Україні та Меморіалу і освітнього центру «Будинок Ванзейської конференції» (Берлін, Haus der Wannsee-Konferenz).

Під час навчального семінару учасники презентували власні наукові інтереси, дослідження та діяльність, а також ознайомились із музейною практикою збереження пам'яті про геноциди в Україні. Група відвідала Національний історико-меморіальний заповідник «Биківнянські могили», Національний музей «Меморіал пам'яті жертв голодоморів в Україні», Меморіальний комплекс «Національний музей історії Великої Вітчизняної війни» та Бабин Яр.

28-30 червня

УЦВІГ спільно з Берлінським офісом Американського єврейського комітету за сприяння Міністерства закордонних справ Німеччини взяв участь у відкритті меморіалів жертвам Голокосту в п'яти населених пунктах Львівської, Волинської та Рівненської областей (Рава-Руська, Кисилін, Бахів, Прохід, Острожець).

Український центр вивчення історії Голокосту відповідав за наукову та освітню складову проекту «Захистимо пам'ять. Захист та меморіалізація місць масових поховань євреїв України періоду Другої світової війни». Відкриття меморіалів стало логічним завершенням багаторічної праці Центру, а також учнів та вчителів, які зробили колосальний внесок у вшанування пам'яті вбитих євреїв.

Липень

Було видано число 2 (42) інформаційно-педагогічного бюлетеню «Уроки Голокосту»

1-7 липня

У Кракові пройшла десята щорічна літня школа «Навчання про Голокост». Завдяки співпраці з Українським центром вивчення історії Голокосту цього року у програмі змогли взяти участь також вчителі з України. У рамках проекту

учасники відвідали у тому числі Музей Аушвіц-Біркенау та фабрику Оскара Шіндлера у Кракові.

Програма розрахована на вчителів, які добре володіють польською мовою та займаються викладанням теми Голокосту. Організатор семінару: Центр Досліджень Голокосту Ягеллонського університету в Кракові.

Серпень

18-23 серпня

УЦВІГ у співпраці з Меморіалом «Яд Вашем» (Єрусалим) та за підтримки Євразійського єврейського конгресу і посольства Держави Ізраїль в Україні провели в Кіровограді щорічний семінар-школу з історії Голокосту в Україні та проблем викладання цієї тематики в школах.

У роботі семінару-школи взяли участь більше 30 вчителів історії та інших суспільних дисциплін з 13 областей України, а також викладачі з Білорусі та Молдови.

Вересень

20-25 вересня

У рамках щорічного проекту Центру «Геноцид євреїв Європи: історична перспектива та підходи до вивчення» для студентів, аспірантів та молодих науковців в Берліні відбувся другий етап освітнього курсу – науково-методичний семінар з історії Другої світової війни та історії Голокосту в Європі.

Метою семінару був обмін думками між українськими та німецькими істориками щодо проблематики історії геноцидів, феномену злочинців, стану культури пам'яті про жертви Голокосту в Україні та Німеччині.

Цей проект УЦВІГ проводить у співпраці та за підтримки Посольства Німеччини в Україні та Меморіалу і освітнього центру «Будинок Ванзейської конференції» (Берлін, Haus der Wannsee-Konferenz)

23-24 вересня

В Харкові пройшла міжнародна конференція «Євреї в етнічній мозаїці Східної Європи».

Захід був проведений Центром дослідження міжетнічних відносин Східної Європи в співробітництві з Українським центром вивчення історії Голокосту,

Центром українознавства імені Ковальських в Харківському національному університеті імені Василя Каразіна. Спонсором виступила канадська фундація «Українсько-Єврейська Зустріч».

Головною ідеєю заходу було зібрати в Харкові молодих вчених з різних країн, які займаються вивченням історії єврейства Східної Європи та декілька відомих та авторитетних спеціалістів з цієї проблематики.

Під час відкриття конференції організатори презентували видання матеріалів минулих заходів під назвою «Євреї у етнічній мозаїці українських земель». До цього збірника ввійшли матеріали минулорічної конференції.

Жовтень

3-8 жовтня

УЦВІГ у співпраці з польськими партнерами «Театр NN», «Брама Гродська» (Люблін) та за участі Центру міської історії Центрально-Східної Європи (Львів) і за підтримки Американського єврейського комітету та Конференції з матеріальних претензій євреїв до Німеччини провів Восьмий щорічний навчально-методичний семінар для викладачів історії та гуманітарних дисциплін ім. Роберта Кувалека «Історія Голокосту на теренах Західної України та Польщі».

Семінар склався з лекцій та дискусій, а також відвідань меморіальних місць, пов'язаних з трагедією Голокосту на теренах Західної України та Польщі.

10-18 жовтня

Був реалізований науковий та освітній проект: «Перспективи загальноєвропейської культури пам'яті – подорож істориків і журналістів в Польщу та Німеччину».

Його ініціатором виступив Міжнародний освітній центр у Дортмунді (IBV Dortmund) за підтримки Міністерства закордонних справ Німеччини. З боку України офіційним партнером проекту був Український центр вивчення історії Голокосту.

В проекті взяли участь історики і журналісти з чотирьох країн: Білорусі, Німеччини, Росії, України. Протягом цієї подорожі учасники ознайомились з проблематикою культури пам'яті про жертви націонал-соціалізму та Другої світової війни та досвідом польсько-німецького примирення.

27-30 жовтня

В Мінську в рамках програми Євразійського єврейського конгресу (ЄАЄК) «Толерантність – уроки Голокосту» відбувся семінар з викладання історії Голокосту в системі шкільної та неформальної освіти.

В семінарі взяли участь 29 вчителів шкіл, музейних працівників, організаторів виховної роботи, викладачів коледжів зі всіх областей Білорусі.

Партнером Конгресу в організації та проведенні цього семінару став УЦВІГ.

25 жовтня – 3 листопада

В Меморіалі «Яд Вашем» (Єрусалим) відбувся Десятий щорічний навчально-методичний семінар з історії Голокосту в Європі для викладачів українських шкіл. До групи увійшли учасники, які представляють середні та вищі навчальні заклади багатьох областей України.

Більшість учасників – випускники освітнього семінару-школи, який проводив Центр в серпні цього року в Кіровограді.

Семінар в Єрусалимі є можливим завдяки зусиллям Українського центру вивчення історії Голокосту у співпраці з «Яд Вашем» та за підтримки Євразійського єврейського конгресу.

Листопад

18-20 листопада

УЦВІГ спільно з Історичним факультетом КНУ ім. Т. Шевченка та французьким Меморіалом Шоа (м. Париж) провів Науковий семінар для молодих дослідників «Порівняльні підходи у дослідженні геноциду і масових убивств» за участю українських та французьких вчених.

Протягом трьох днів семінару учасники слухали виступи науковців з України та Франції, та розглядали різноманітні питання, пов'язані із дослідженнями історії геноциду та масових убивств. Дискусії стосувалися трагічних подій та злочинів диктаторських режимів протягом ХХ століття.

Грудень

Український центр вивчення історії Голокосту видав число 1 (13) 2015 наукового часопису *«Голокост і сучасність. Студії в Україні і світі»*.

Вийшло друком чергове число інформаційно-педагогічного бюлетеню Українського центру вивчення історії Голокосту *«Уроки Голокосту», № 1 (41), липень-вересень, 2015 р.*

7-12 грудня

У м. Цюрупинськ Херсонської області, в Цюрупинській спеціалізованій школі I - III ступенів №2 з поглибленим вивченням іноземних мов пройшла виставка «Єврейські діти України – жертви Голокосту». Ініціатором її проведення став Ресурсний центр громадянської освіти, який працює у школі (керівник – Надія Колпаченко).

Підготовку дітей-екскурсоводів та методичну підтримку здійснив Український центр вивчення історії Голокосту (Тренер з підготовки гідів – Надія Уфімцева).

За тиждень роботи виставки відвідали близько 800 школярів та педагогів міста і району. Гідами на виставці працювали учні 7 та 8 класів. Відвідувачі дізналися про трагічну та героїчну долю євреїв України в часи Другої світової війни, зокрема приклади рятування українцями своїх співвітчизників євреїв в період Голокосту.

17 грудня

У Музеї Шолом-Алейхема в Києві відбулося відкриття виставки «Голокост в пам'яті поколінь», яка була організована за підтримки Посольства Німеччини в Україні та Єврейського фонду в Україні.

На виставці представлені роботи учасників Всеукраїнських конкурсів «Історія та уроки Голокосту», які щороку проводить Центр.